

Milli Tarih

Bir milletin ilim hayatına ve cemiyet hayatına bellibaşlı bir istikamet veren unsurlardan biri ve belki de birincisi tarih şuurudur. Bir insan topluluğunun millet olabilme keyfiyeti, en fazla, bu şuurun sahip bulunmakla temin edilebileceği gibi, o toplulukla maşeri hislerin, maşeri vicdanın teşekkülü, milli menfaatlerin korunması, cemiyet hayatının umumi tezahürlerinde görünen veya görünmeyen, bilinen veya bilinmeyen her türlü mülâhazanın isabetli ve takdire değer tutulup tutulmaması, ancak, bu sayede mümkün olabilmektedir.

İnsanlık tarihi, eski çağlardan beri, belli bir tarih görüşüne, anlayışına ve bazan da tarih şuuruna sahip olduğunu gösterecek delilleri, tezahürleri bize bol bol vermektedir. Ancak bu tarih görüşü her zaman, her devirde ve türlü cemiyetlerde çok defa değişmiş ve netice olarak bu şuur ve anlayış da muhtelif şekiller arzemiştir: Ümmet tarihi ve bunun şuurunu, belde tarihi, kavim tarihi ve nihayet devlet ve imparatorluk tarihleri ve bu mefhumlara bağlı bir tarih şuurunu ve anlayışı...

Rönesanstan itibaren batı medeniyet dünyasının bütün bu tarih görüşü ve anlayışlarından yavaş yavaş sıyrılarak milli tarih şuuruna doğru yükseldiği görülmektedir.

Her yerde aynı zamanda başlayan ve aynı seyri takip etmeyen bu hareket bizden çok evvel bu medeniyet çevresine dahil memleketlerde ve milletlerde, umumi ve şümüllü bir çehre almış, kökleşmiştir. Muhtelif batı memleketlerinde bu şuurunu, milli tarih şuurunu mümkün kılan bu cereyan ve hareket, kesif ve çeşitli gayretlerin ve çalışmalarının mahsulü olarak, gittikçe artan bir derece ve nisbette meyvelerini vermekte gecikmemiş, milli tarih edebiyatında Monumentalar, Corpuslar ve daha bir sürü ve seri neşriyat hediye edebilmiştir Bizde Türk Rönesansının batıda olduğundan çok geç zamanlara kalması yüzünden, milli tarih mefhumunun ve onun cemiyet hayatında yarattığı şuurun mazisini biraz eskiye götürmek pek mümkün görünmemektedir. Gerçi, Türk milletinin kaderi ve hayatı bu vatan topraklarına bağlandıktan ve burada türlü adlar altında devlet teşkilatı kurulduktan beri, arasıra buna delalet edecek tarihi kayıtlara, milli sayılabilecek bir tarih anlayışının izlerine rastlanmıştır. Bu hususta "Neşri" den başlayarak Selaniki, Naima gibi, tarihçilerimizi misal olarak zikredebiliriz. Ancak Osmanlılık şuurunun hatta İslami bir millet olma keyfiyetinin milli tarih şuurunu üzerinde tutulduğunu her zaman kabul ve tasdik etmek lazımdır.

İşte bu konu üzerinde bu hatıraları andıktan sonra millet hayatımızda, bilhassa, yirminci asır içinde "Milli Tarih" mefhumunu ve bunun şuurunu, ve anlayışını ayakta tutan bu milli görüşü, ilmi yollardan ve ilmi metodlarla, bütün millete mal etmek isteyen iki hareketin, iki teşekkülün büyük bir ehemmiyet kazandığını düşünebiliriz: Bunlardan birincisi, "Türk Tarih Encümeni", daha eski bir hareketin yeni bir ifadesi bulunmakla beraber uzun ömürlü olmadı. Fakat, ikincisi. "Türk Tarih Kurumu" Atatürk'ün geniş ve derin görüşüyle daha büyük mikyasta tamamen milli bir hüviyet kazandı ve bu hareket milli tarih şuurunun hem önderi hem mihrakı oldu. Çeşitli faaliyetleriyle bu milli ve ilmi müessesemizin geçen 25 senelik, çeyrek asırlık hayatı, milletimizin ve cemiyetimizin büyük bir manevi mesnedi olmak vasfını iktisap ettiğini gösterecek mahiyettedir. Gelecek sene kuruluşunun yirmi beşinci yıldönümü vesilesiyle tertibi düşünülen beşinci tarih kongresinin ve sergisinin milli tarih hareketlerimiz üzerinde müessir olduğu kadar milletler arası tarih ilmi dünyasında da müstesna bir değer taşımasını istemek ve ümit etmek herhalde yersiz olmayacaktır.

